КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ

КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ТУРИЗМУ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J3 Туризм та рекреація
Освітній рівень	бакалавр
Освітня програма	Туристичне обслуговування

Форма здобуття освіти	денна
Курс (рік навчання)	1
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	залік

КИЇВ – 2026

Програма навчальної туристично-краєзнавчої практики для здобувачів вищої освіти І курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету туризму, бізнесу і психології. Спеціальність J3 Туризм та рекреація. Освітня програма Туристичне обслуговування.

Розробники програми: **Гедін М.,** доцент кафедри історії і туризму, кандидат історичних наук, доцент;
Комова О., старший викладач кафедри історії і туризму, завідувач музею історії Київського національного лінгвістичного університету.

Рецензент: **Зінченко В.,** директор ТОВ туристична фірма «СУПУТНИК»

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми: Кучерява Г., кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри історії і туризму
«31» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри проф. Володимир ВАСИЛЬЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології «14» вересня 2026 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету доц. Ганна КУЧЕРЯВА

Пояснювальна записка

Навчальна туристично-краєзнавча практика є обов'язковим компонентом освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності J3 Туризм та рекреація, невід'ємним складником освітнього процесу та першим етапом наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Програма навчальної туристично-краєзнавчої практики складена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1068 та освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності J3 Туризм та рекреація Київського національного лінгвістичного університету.

Згідно з навчальним планом спеціальності J3 Туризм та рекреація та освітньою програмою Туристичне обслуговування навчальна туристично-краєзнавча практика проводиться на І курсі у 2 семестрі.

Тривалість практики становить 2 тижні, загальний обсяг – 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 90 годин.

Передумовою проведення навчальної туристично-краєзнавчої практики є засвоєння здобувачами теоретичних знань і набуття практичних навичок з таких навчальних дисциплін як: Туристичне краєзнавство, Основи туризмознавства, Історія світового та вітчизняного туризму, Основи рекреалогії та організація дозвілля, Історія української культури та Основи науково-дослідної роботи.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти відвідують підприємства індустрії туризму (туристичні агентства, туристичні фірми, туристичні оператори, готелі тощо), а також основні туристичні об'єкти м. Києва (Свято-Успенську Києво-Печерську Лавру, Національний заповідник «Софія Київська», Андріївську церкву, музей народної архітектури та побуту (Пирогово), Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка, парк-музей «Україна в мініатюрі», парк «Співоче поле» та ін.).

1. Мета та завдання навчальної туристично-краєзнавчої практики

Метою навчальної туристично-краєзнавчої практики є ознайомлення здобувачів вищої освіти І курсу з основами туристично-краєзнавчої роботи, а також закріплення здобутих знань про туристично-рекреаційні ресурси України загалом і міста Києва зокрема.

Завдання навчальної туристично-краєзнавчої практики:

- формування у здобувачів вищої освіти комплексного уявлення про туристсько-рекреаційні ресурси території та основні принципи їх раціонального використання у туристичній діяльності;

- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей здобувачів у вирішенні поставлених завдань, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності;
- удосконалення навичок збору, оброблення та аналізу інформації, підготовки та оформлення звітної документації, створення мультимедійних презентацій.

Завданням навчальної туристично-краєзнавчої практики є формування таких ***компетентностей***:

інтегральної компетентності:

- здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК11 Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно

ЗК16. Здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати.

ЗК17. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній і письмовій формах.

фахових компетентностей:

ФК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.
ФК25. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.
ФК33. Здатність аналізувати місце України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.
ФК35. Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.

2. Програмні результати навчальної туристично-краєзнавчої практики

Проходження здобувачами навчальної туристично-краєзнавчої практики має на меті досягнення таких ***програмних результатів навчання***:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах.

3. Структура практики, вимоги до учасників освітнього процесу під час практики

Проходження здобувачами навчальної туристично-краєзнавчої практики проводиться відповідно до графіка навчального процесу.

Навчальна туристично-краєзнавча практика закономірно складається з чотирьох етапів – підготовчого, дослідження туристсько-рекреаційних ресурсів території, опрацювання отриманих результатів та підготовка звітної документації.

Здобувачі під час проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики зобов'язані:

- вчасно прибути на практику;
- згідно з правилами оформляти щоденник практики та фіксувати спостереження;
- виконувати поставлені завдання практики;
- представити письмовий звіт і скласти залік.

Навчально-методичне ***керівництво практикою***, а також контроль за виконанням програми практики здійснюють керівники практики від університету, факультету та кафедри.

Груповим керівником практики призначається досвідчений науково-педагогічний працівник кафедри, який організовує проходження здобувачами практики, проводить збори здобувачів для попереднього ознайомлення їх з програмою практики та переліком питань, які необхідно вирішити під час практики; надає інформацію здобувачам про особливості практики та місця її проходження; надає консультації з приводу оформлення звітної документації, приймає захист практики та виставляє підсумкову оцінку.

4. Зміст практики

Зміст навчальної туристично-краєзнавчої практики відповідає поставленим меті та завданням. Практика проводиться у 4 етапи.

Перший етап. Підготовчий.

Загальний збір здобувачів. Настановна лекція. Інструктаж з техніки безпеки під час практики. Ознайомлення з метою та завданнями практики, змістом практики і складниками звітної документації, критеріями оцінювання результатів проходження практики, умовами допуску до заліку. Отримання здобувачами індивідуальних завдань.

Другий етап. Ознайомлення з туристсько-рекреаційними ресурсами території (на прикладі м. Києва).

На цьому етапі практики здобувачі відвідують природно-антропогенні, історико-культурні, сакральні, подієві туристсько-рекреаційні ресурси м. Києва, виявляють особливості їх раціонального використання в туристичній діяльності.

Цей етап проходження практики передбачає візуальний огляд основних туристичних об'єктів м. Києва (Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври, Національного заповідника «Софія Київська», Андріївської церкви, музею національної архітектури та побуту Пирогово, Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка, парку «Співоче поле» та ін.) та складання їх характеристики за таким планом:

1. Назва об'єкта, його місцезнаходження.

2. Тип об'єкта (природний, природно-антропогенний, історико-архітектурний тощо).

4. Стисла характеристика об’єкта, його наукова, пізнавальна, естетична цінність, доступність для огляду.

5. У яких видах туризму цей об’єкт може використовуватися.

Результатом проходження цього етапу практики є створення інформаційного буклета основних туристичних об’єктів м. Києва (за видами) у вигляді мультимедійної презентації.

Третій етап – підсумковий. Оформлення звітної документації практики, її подання на перевірку керівнику практики. Захист звіту про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики.

Результатом навчальної туристично-краєзнавчої практики є усвідомлення здобувачами майбутньої сфери їхньої професійної діяльності, основних завдань фахівців з туристичного обслуговування.

Під час проходження практики здобувач виконує індивідуальне завдання – складає характеристику одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва та створює інформаційний буклет, а також вивчає особливості діяльності туристичного підприємства (на вибір здобувача), що відображає у звіті.

Під час проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики практики здобувач веде щоденник практики (додаток Г). Вимоги до ведення щоденника такі:

- у щоденнику здобувач щодня записує усе, що він зробив за день для виконання поставлених завдань і календарного графіка проходження практики;
- щоденник має бути акуратно оформлений та разом зі звітом про проходження ознайомчої практики поданий на кафедру у встановлені терміни;
- без заповненого щоденника здобувач до захисту практики не допускається.

5. Контроль результатів діяльності студентів-практикантів

Система модульно-рейтингового контролю результатів проходження практики передбачає оцінювання таких складників:

Самостійна робота студента	**Захист звіту про проходження практики**
Підготовка звітної документації практики – 70 балів *(60 балів – звіт про проходження ознайомчої практики, 10 балів – ведення та оформлення щоденника практики)*	30 балів

Звітною документацією практики є **щоденник практики та звіт про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики.**

Складники звіту про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики:

	Вид роботи	Кількість балів
1.	Характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва.	20
2.	Створення інформаційного буклета основних туристичних об'єктів м. Києва (за видами) у вигляді мультимедійної презентації.	40
	Загальна кількість балів	***60***

Критерії оцінювання характеристики туристсько-рекреаційних ресурсів:

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Характеристика об'єкта представлена повністю, виконана на високому рівні із дотриманням встановлених правил оформлення, містить обґрунтовані висновки.	10
2.	Характеристика об'єкта представлена повністю, виконана на достатньому рівні, але у тексті є незначні недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	8 – 9
3.	Характеристика об'єкта представлена недостатньо повно, у тексті є недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	6 – 7
4.	Характеристика об'єкта представлена неповно, у тексті є суттєві недоліки в оформленні та стилі. Висновки недостатньо обґрунтовані.	4 – 5
5.	Характеристика об'єкта практично відсутня, робота оформлена без дотримання вимог, висновки відсутні.	1 – 3
6.	Робота не представлена	0

Критерії оцінювання електронного буклета основних туристичних об'єктів м. Києва (у вигляді мультимедійної презентації):

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Презентація виконана на високому рівні із дотриманням основних вимог. Тема розкрита повністю. Матеріал викладено послідовно, чітко, логічно. Здобувачом застосовано творчий підхід у виконанні завдання. Презентація оформлена естетично.	25 – 30
2.	Презентація виконана на достатньому рівні із дотриманням основних вимог. Тема розкрита повністю. Проте у викладенні матеріалу є незначні недоліки. Здобувачом застосовано творчий підхід у виконанні завдання. Презентація оформлена естетично.	21 – 24
3.	Презентація виконана на достатньому рівні із незначним відхиленням від основних вимог. Тема розкрита повністю. Проте у викладенні матеріалу є незначні недоліки. Презентація оформлена недостатньо естетично.	16 – 20
4.	Презентація виконана із відхиленням від основних вимог. Тема розкрита недостатньо повно. У викладенні матеріалу є	11 – 15

	неточності та недоліки. Презентація оформлена недостатньо естетично.	
5.	Презентація виконана із недотриманням основних вимог. Присутні недоліки в оформлені та представлені матеріалів. Тема розкрита не повністю. Матеріал викладено непослідовно.	6 – 10
6.	Презентація виконана зі значними недоліками в оформлені та представлені матеріалів. Тема розкрита не повністю. Матеріал викладено непослідовно, нелогічно.	1 – 5
7.	Завдання невиконане.	0

Загальна кількість балів за звіт про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики складається з суми балів за кожний його складник.

Критерії оцінювання ведення та оформлення щоденника навчальної туристично-краєзнавчої практики

	Критерії оцінювання	**Кількість балів**
1.	Щоденник практики оформлений акуратно, містить докладний опис кожного дня проходження практики.	9 – 10
2.	Щоденник містить записи основних видів робіт, що виконувалися, проте недостатньо докладно та змістовно.	6 – 8
3.	Записи в щоденнику несистематичні, виклад основних робіт під час практики занадто стислий.	3 – 5
4.	Щоденник оформлений неакуратно, майже не містить записів основних видів робіт під час практики.	1 – 2
5.	Щоденник відсутній.	0

Загальна кількість балів за самостійну роботу здобувача під час проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики складається із суми балів за кожний його складник – максимум 70 балів.

Форма підсумкового контролю – залік.

Умови допуску до заліку – вчасна підготовка звітної документації про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики (звіту та щоденника практики) та представлення її керівнику практики на перевірку в останній день практики.

Захист звіту про проходження ознайомчої практики навчальної туристично-краєзнавчої практики відбувається у вигляді усної співбесіди.

Критерії оцінювання захисту звіту про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Здобувач демонструє високі знання, вільно орієнтується у змісті кожного етапу практики в цілому, чим підтверджує її виконання; дає впевнені правильні й аргументовані відповіді на всі запитання з програми практики.	25 – 30
2.	Здобувач демонструє досить високі знання, орієнтується у програмі кожного етапу практики в цілому; дає відповіді на всі запитання з програми практики, проте допускається незначних помилок.	20 – 24
3.	Здобувач демонструє середній рівень знань, орієнтується у програмі практики, допускаючи у відповідях на запитання окремі огріхи та неточності.	19 – 10
4.	Здобувач демонструє рівень знань нижче середнього, дає задовільні відповіді, проте дуже стислі та припускається помилок.	6 – 9
5.	Здобувач не дає задовільних відповідей по суті, не орієнтується у змісті етапів практики або припускається грубих помилок, які свідчать про невиконання або неналежне виконання програми практики.	1 – 5
6.	Здобувач на захист звіту не з’явився без поважних причин.	0

Підсумкова оцінка складається з суми балів за самостійну роботу здобувача та захист звіту про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики.

Підсумковий рейтинговий бал здобувача

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
0-59	FX	не зараховано

Методичні рекомендації щодо виконання звіту про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики

Звіт про проходження навчальної туристично-краєзнавчої практики має таку структуру:

1. Титульна сторінка (додаток А)
2. Зміст (додаток Б)
3. Вступ (містить загальну характеристику змісту практики, терміни проходження, мету, завдання, очікувані результати).
4. Основна частина.

4.1. Характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва *(опис конкретних туристичних об'єктів за рекомендованим планом, висновки щодо особливостей їх раціонального використання в туристичній діяльності).*

5. Висновки (загальні висновки щодо виконання завдань практики, пропозиції здобувача щодо поліпшення організації проведення ознайомчої практики).

Загальні вимоги щодо оформлення звіту

Обсяг звіту – 20–25 сторінок. Звіт виконується на аркушах білого паперу формату А4 (210х297 мм) без рамки.

Шрифт – Times New Roman, розмір – 14 пт, вирівнювання – по ширині, абзацний відступ скрізь однаковий – 1,25 см. Поля: з лівого боку – 25 мм, з правого – 15 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Міжрядковий інтервал – 1,5.

Нумерація сторінок роботи повинна бути наскрізною, включати титульний аркуш. Номери сторінок проставляються арабськими цифрами у правому верхньому куті аркуша. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Список використаних джерел оформляється відповідно до вимог державного стандарту ДСТУ 8302:2015 (Додаток В) і подається в алфавітному порядку у кінці кожного складника звіту (5 – 7 джерел).

Загальні вимоги щодо оформлення інформаційного буклета туристичних об'єктів м. Києва (у вигляді мультимедійної презентації)

У мультимедійній презентації повинна бути повністю розкрита тема – характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів міста Києва. Матеріал має бути рекламно-інформаційного характеру, викладений стисло, але максимально змістовно.

Вимоги до структури презентації:

- 15 – 20 слайдів (у програмі PowerPoint або будь якій іншій);

- інформація має бути ретельно структурована з акцентом на туристичну привабливість об'єктів;
- кожен слайд повинен мати короткий лаконічний заголовок, який має привертати увагу та узагальнювати основні положення слайду;
- основний об'єм слайдів мають займати зображення туристичних об'єктів із короткими коментарями;
- усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок;
- слайди мають бути чіткими, з якісною графікою, проте не занадто яскравими, без зайвих спецефектів.

6. Підбиття підсумків практики

Результати проходження **навчальної туристично-краєзнавчої практики** обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри. Керівник готує та оприлюднює звіт, в якому відображає якісні та кількісні характеристики підсумків проходження практики.

Обов'язковою вимогою підбиття підсумків практики є опитування здобувачів-практикантів щодо ефективності організації та проведення практики, яке проводить керівник практики. Результати опитування оприлюднюються на інтернет-сторінці кафедри та є підставою для розроблення заходів, спрямованих на підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

7. Рекомендовані джерела

На практиці і під час самостійної роботи здобувачів використовуються опорні конспекти лекцій фахових дисциплін, навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники з дисциплін «Основи туризмознавства», «Основи рекреалогії та організації дозвілля», «Туристичне краєзнавство», «Основи науково-дослідної роботи». Також рекомендується використовувати такі джерела:

Горіна, Г.О. & Ніколайчук, О. А. (2018). *Основи туризмознавства : метод. рек. до вивч. дисц.* Кривий Ріг: ДонНУЕТ.

Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. №325/95-ВР.

Петранівський, В.Л. & Рутинський, М.Й. (2008). *Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. 2-ге вид., виправл.* Київ : Знання.

Романів, П. В. & Жук, І. З. (2013). *Основи туризму: Навчально-методичні матеріали*. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка.

Селецький, С. І. (2016). *Правове регулювання туризму в Україні: навч. посібник*. Київ : ЦУЛ.

Сокол, Т. Г. (2006). *Основи туризмознавства: навч. посіб*. Київ : ЗАТ «Слов'янський дім».

Ярьоменко, С. Г. (2021). *Туристичні ресурси України. Навчальний посібник*. Київ : ОЛДІ-ПЛЮС.

8. Додаткові ресурси

Музей мініатюр «Замки України». https://www.castle-museum.info

Національний заповідник «Софія Київська» https://st-sophia.org.ua/uk/golovna/

Національний музей народної архітектури та побуту Пирогово. https://pyrohiv.org.ua/

Свято-Успенська Києво-Печерська Лавра. http://lavra.ua/uk/

Туристичний портал для тих, хто мандрує до Києва. http://kievtown.net/ukr/index.html

Зразки документації

Додаток А

Зразок титульної сторінки звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____

Кафедра _____

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти
І курсу групи _____
освітньої програми
Туристичне обслуговування
спеціальності J3 Туризм та рекреація

П І Б

Керівник практики:
_____

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2026

Додаток Б

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП….....3

Характеристика одного з видів туристсько-рекреаційних ресурсів м. Києва *(опис конкретних туристичних об'єктів за рекомендованим планом, висновки щодо особливостей їх раціонального використання в туристичній діяльності).* 4

ВИСНОВКИ.....25

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....27

Додаток В

Приклади оформлення списку використаних джерел Зразки оформлення списку використаних джерел відповідно до вимог APA стилю

НАУКОВІ СТАТТІ	
Тип статті	**Зразки оформлення**
Стаття, якій присвоєно DOI	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік видання). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску* (номер), сторінки статті. https://doi.org/
Один автор	Харченко, С. В. (2019). Мовне оформлення реєстрів зелених насаджень (цінних рослин) парків і скверів як різновиду довідкових видань. *Міжнародний філологічний часопис*, *10*(3), 52 – 60. https://doi.org/10.31548/philolog2019.03.052
Два автора	Стародубцев, А. А., & Стебелєв, А. М. (2019). Теоретико-правовий аналіз етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», 7*(2), 90 – 96. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-28-11
3 або більше авторів	Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., & Griffin, W. A. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68*(5), 843 – 856. https://doi.org/10.1037//0022-006X.68.5.843
Стаття, для якої DOI не присвоєно, але є URL-адреса	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік публікації). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску*(номер), сторінки статті. http:// Trankle, S. A., & Haw, J. A. (2009). Predicting Australian health behaviour from health beliefs. *Electronic Journal of Applied Psychology*, *5*(2), 9 – 17. http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/
КНИГИ ТА ЧАСТИНИ (РОЗДІЛИ) КНИГИ	
Тип книги	**Зразки оформлення**
Книга з автором (авторами)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Кормишкін, Ю. А. (2018). *Бізнес-інфраструктура аграрного підприємництва*. МНАУ. Врублевська, О. О., Катеруша, Г. П., & Гончарова, Л. Д. (2013). *Кліматологія*. Екологія.
Книга з автором (авторами) і редактором	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище редактора, Ред.). Видавництво. Shakespeare, W. W. (2007). *Complete works* (J. W. Bate & E. W. Rasmussen, Eds.). Modern Library.
Книга без зазначення автора (з редактором)	Прізвище, Ініціали редактора (редакторів). (Ред.). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Роговий, Ю. А. (Ред.). (2014). *Українознавство*.

	Проспект.
Перекладена книга	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище перекладача, Пер.). Видавництво. (Оригінал опубліковано рік опублікування оригіналу р.) Мандзоні, А. А. (2009). *Заручені* (П. А. Соколовський, Пер.). Фоліо. (Оригінал опубліковано 1823 р.)
Перевидання книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (номер видання). Видавництво. Лукашевич, В. М. (2007). *Глобалістика* (2-ге вид.). Новий Світ.
Окремий том (частина багатотомного видання)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Т. номер тому). Видавництво. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова* (Т. 2). Видавничий дім Дмитра Бураго. *Якщо том, на який потрібно послатися, має окрему власну назву, використовуйте такий шаблон:* Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги: Т. номер тому. Назва тому*. Видавництво. Войтович, Л. А., & Овсінський, Ю. А. (2017). *Історія війн і військового мистецтва: Т. 1. Від зачатків військової організації до професійних найманих армій (бл. 3060 р. до Христа — початок XVI ст.).* Фоліо.
Частина (розділ) книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва частини книги. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва книги* (с. сторінки). Видавництво. Іваненко, О. М. (2016). Особливості міжнародного морського права. У О. Г. Артюх (Ред.), *Міжнародне право* (с. 24 – 36). Правнича спілка. Woll, B., & Adam, R. (2012). Sign language and the politics of deafness. In M. Martin-Jones, A. Blackledge, & A. Creese (Eds.), *The Routledge handbook of multilingualism* (pp. 100 – 115). Routledge.
ІНШІ ДЖЕРЕЛА	
Тип джерела	**Зразки оформлення**
Опублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Тип роботи, Університет]. База даних. http:// Корхова, М. М. (2015). *Продуктивність сортів пшениці м'якої озимої залежно від строків сівби та норм висіву в умовах Південного Степу України* [Дис. канд. с.-г. наук, Миколаївський національний аграрний університет]. Інституційний репозитарій Миколаївського національного аграрного університету. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2677 Moss, C. L. (2015). *Expanded internet art and the informational milieu* (Publication No. 3740855) [Doctoral dissertation, New York University]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/1753118023.html?FMT=AI
Неопублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Неопубл. тип роботи]. Університет.

	Лісовський, С. А. (2004). *Економіко-географічні засади збалансованого розвитку України* [Неопубл. дис. д-ра геогр. наук]. Інститут географії Національної академії наук України. Aragon, L. (2003). *Factors to consider when selecting paraprofessionals for participation in a teacher preparation program* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Colorado at Denver.
Автореферат	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Автореф. тип роботи, Університет]. База даних. http:// Заїнчківська, І. П. (2020). *Етнорелігійні виміри творчої спадщини І. Огієнка* [Автореф. дис. канд. філос. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. ENPUIR. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28228 Ковалинська, І. В. (2011). *Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців технічного профілю в процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу* [Автореф. дис. д-ра пед. наук, Хмельницький національний університет]. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5743
Матеріали конференцій (тези)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). Назва доповіді. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва збірника конференції* (с. сторінки). Видавництво. http:// Батрак, А. К. (2015). До питання про мораторій на відчуження земельних ділянок. У Д. В. Санніков, І. В. Ігнатенко, А. П. Гетьман, М. В. Шульга (Ред.), *Перші кроки в науці земельного, аграрного та екологічного права* (с. 42 – 45). Видавництво Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. http://nauka.nlu.edu.ua/download/zemelnoe2015.pdf Мартинюк, Д. (2020). Вихід біетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив. У П. Ясній, Б. Андрушків, О. Ляшук, І. Стадник, А. Довгань, А. Криськов, В. Андрійчук, А. Лупенко, С. Лупенко, І. Луців, М. Михайлишин, М. Пилипець, В. Ніконенко, Р. Рогатинський, П. Стухляк, М. Паламар, Н. Кирич, М. Підгурський, М. Приймак, … М. Петрик (Ред.), *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання* (с. 67 – 68). Видавництво Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. http://tntu.edu.ua/storage/pages/00000808/zbirnyk_2020.pdf
Словник / енциклопедія	Прізвище, Ініціали редактора. (Рік). *Назва словника*. Видавництво. Літинський, В. В. (Ред.). (2001). *Геодезичний*

	енциклопедичний словник. Євросвіт.
Словникова стаття	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва статті. У Ініціали Прізвище редактора(ів) (Ред.), *Назва словника* (с. сторінка). Видавництво. Русин, М. І. (2001). Висота ортометрична. У В. М. Літинський (Ред.), *Геодезичний енциклопедичний словник* (с. 63). Євросвіт.
Закон (акт)	Americans With Disabilities Act of 1990, 42 U.S.C. § 12101 et seq. (1990). https://www.ada.gov/pubs/adastatute08.htm Закон України «Про відпустки» № 504/96-ВР (2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 587-IX (2020, 22 травня). *Відомості Верховної Ради України*, (22), 19.
Архівний документ	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата). [Опис документа]. Назва колекції або фонду (Реквізити розташування документа), Назва архіву, Місто, Країна. Кобилянська, О. Ю. (1919, 9 листопада). [Лист до Микити Шаповала]. Ф. 3563 «Шаповал Микита Юхимович (1882–1932) – політичний і державний діяч, член ЦК УПСР, міністр пошт і телеграфу УНР, міністр земельних справ Директорії УНР, доктор соціології Українського соціологічного інституту в м. Празі, УГА в м. Подебрадах» (Оп. 1, Спр. 169, Арк. 4 – 5), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна. *Постанова про проголошення незалежності України*. (1991, 24 серпня). Ф. 1 "Верховна Рада України, мм. Харків, Київ" (Оп. 16, Спр. 4630, Арк. 1), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.
Сайт	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата опублікування). *Назва матеріалу або сторінки*. Назва сайту. http:// Khemis, S. B. (2020, June 1). *Is Deno the Node. JS killer?* Medium. https://medium.com/javascript-in-plain-english/is-deno-the-nodejs-killer-5fdf903191f7 *Якщо матеріал на сайті регулярно оновлюється або передбачає можливість регулярних оновлень (наприклад, онлайн-мапа, профіль у соціальній мережі тощо), слід також зазначати дату звернення:* Gismeteo. (б. д.). *Погода у Києві сьогодні*. Взято 11 червня 2020 з https://www.gismeteo.ua/ua/weather-kyiv-4944/
Онлайн-відео	Автор. (Дата). *Назва відео* [Відео]. Назва сайту. https:// Вацко Live. (2021, 20 червня). *Ярмоленко — повернення до Динамо, кар'єра тренера та ставлення до Луческу. Друга частина* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=cWoqj9vz6wA

Додаток Г

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____

Кафедра _____

ЩОДЕННИК
НАВЧАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти
І курсу групи _____
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
денна форма здобуття освіти
спеціальність J3 Туризм та рекреація
освітня програма Туристичне обслуговування

_____

(*прізвище, ім'я, по батькові)*

Київ – 20___

Календарний графік проходження практики

№№	Назва робіт	Тижні проходження практики		Відмітки про виконання
		1	2	

Робочі записи під час практики

Дата _____

Дата _____

Дата _____

Висновок керівника практики від закладу вищої освіти

про проходження практики здобувачем вищої освіти

Дата складання заліку
„____” _____20___року

Оцінка:

за національною шкалою_____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ЄКТС _____

Керівник практики від КНЛУ _____ _____
(підпис)